

ОБ'ЄКТИ ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ ТА КОРУПЦІЇ

Лукашевич Сергій Юрійович,

канд. юрид. наук, доц.,

доцент кафедри кримінології

та кримінально-виконавчого права,

Національний юридичний університет

імені Ярослава Мудрого,

Україна, м. Харків

e-mail: serhilukashevych@gmail.com

ORCID 0000-0001-8386-6237

Складність і протиріччя соціально-економічного й політичного розвитку України вимагають теоретичного осмислення й розробки науково обґрунтованих інструментів для підвищення ефективності процесу соціальної взаємодії, некриміногенного розвитку суспільства, запобігання та протидії злочинності. Без теоретичних знань, які безпосередньо служать конкретній практиці державного будівництва, неможливо виконати стратегічне завдання – побудувати демократичну державу та громадянське суспільство в нашій країні. Нинішня кримінальна ситуація характеризується новими видами злочинності, динамізмом розвитку, непередбачуваністю змін, поширенням організованих форм та професіоналізму, а також нездатністю держави протистояти корупції, що зумовлює необхідність підвищення ефективності боротьби зі злочинністю. У статті охарактеризовано об'єкти запобігання злочинності й корупції та відокремлено їх від інших об'єктів соціальної реальності. Визначено об'єкти превентивного впливу на запобігання злочинності та корупції, які призводять до причин та умов, що сприяють скоєнню злочину. Окремі об'єкти є об'єктами віктимологічного впливу. Специфічними об'єктами впливу є об'єкти запобігання корупції. Глибоке й всебічне знання природи криміногенних об'єктів, їх наукове, історичне та гносеологічне дослідження буде основою для розуміння небезпеки цього соціального явища та пошуку відповідних ефективних методів, інструментів і заходів впливу на нього. Держава має запобігати злочинності шляхом впливу на певні криміногенні об'єкти, які, по суті, є об'єктом запобігання злочинності та корупції на різних рівнях превентивної діяльності – загальносоціальної, спеціальної кримінологічної, індивідуальної, а також реалізації заходів профілактики потерпілих.

Ключові слова: кримінологія; запобігання злочинності; запобігання корупції; віктимологічна профілактика; об'єкт запобігання.

Вступ і постановка проблеми. У сучасних умовах людство, всі суспільні й державні утворення, в тому числі й Україна як частина світового устрою, зазнають значних змін. Наша країна, порівняно з кінцем ХХ ст., перебуває в кардинально новій політичній, економічній, духовно-ідеологічній ситуації, основними ознаками якої є соціально-господарська стагнація, політична,

культурно-виховна та морально-психологічна невизначеність, активізація старих і поява нових стресогенних факторів як на рівні індивідуальної, так і групової (й навіть масової) свідомості. Складність і суперечливість соціально-економічного й політичного розвитку нашої країни зумовлюють потребу в теоретичному осмисленні й розробці науково обґрунтованого інструментарію, за допомогою якого можна зробити більш ефективним процес соціальної взаємодії, не криміногенного розвитку суспільства, запобігання та протидії злочинності тощо. Без теоретичного знання, що безпосередньо слугує конкретній державотворчій практиці, неможливе виконання стратегічного завдання – побудови демократичної держави й громадянського суспільства на теренах України [1]. Науковцями цілком слушно зазначається, що сучасну кримінальну ситуацію характеризують нові види злочинності, динамізм розвитку, непередбачуваність змін, поширення організованих форм і професіоналізму та нездатність держави протистояти корупції, що зумовлює необхідність підвищення ефективності боротьби зі злочинністю [2].

Дослідження об'єктів запобігання злочинності та корупції, визначення їх сутнісних характеристик та відокремлення від інших об'єктів соціальної дійсності й становить **мету** цієї статті.

Методологічною основою дослідження є діалектичний метод, застосування якого дозволяє дослідити об'єкти запобігання злочинності та корупції в їх гносеологічній єдності, взаємозв'язку, а також відмінності. За допомогою історичного методу з'ясовано історичні та загальнотеоретичні питання сутності об'єкта запобігання злочинності та корупції. Застосування методів аналізу та синтезу дозволило відокремити об'єкти запобігання від інших об'єктів соціальної дійсності; цьому також сприяло застосування структурно-функціонального методу. Зазначені методи також дозволили дослідити теоретичні погляди на сутність та елементи об'єкта запобігання злочинності та корупції. Логіко-семантичний метод використано при визначенні взаємозв'язків та взаємних впливів об'єктів запобігання злочинності та корупції з іншими об'єктами. Наукове абстрагування та узагальнення

науково-теоретичної інформації, як процес встановлення загальних властивостей і ознак, дозволили дійти та сформулювати остаточні висновки за предметом дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Реформації політичного та економічного життя загострили суперечності в сучасному українському суспільстві й призвели до значного зростання кримінального насильства. Ці процеси супроводжуються соціальною напруженістю та занепадом моральності. Крім того, сучасна злочинність набуває принципово нових якостей і з національних трансформується в міжнаціональні загрози кримінологічній безпеці, переводячи їх в розряд глобальних. Окрім того, актуалізується міжнародне співробітництво в царині запобігання злочинності та корупції на транснаціональному й транскордонному рівнях [3]. Тому відсутність єдиної моделі стратегії забезпечення кримінологічної безпеки держави викликає особливу тривогу, адже вона слугуватиме гарантом дотримання ціннісних норм і установок, що визначають зміст та спрямованість суспільної свідомості й соціально-політичної думки [4]. Злочинність і протиправна поведінка зумовлюються комплексом негативних явищ і процесів різного походження, котрі стають об'єктами запобіжного впливу [5].

Питання, що стосуються запобігання злочинності та визначення й відокремлення об'єктів запобіжного впливу різного походження, розглядалися багатьма науковцями. Проблема дослідження об'єкта запобігання злочинності стала предметом наукових пошуків для багатьох учених у сучасній Україні. Значний внесок у розв'язання цієї проблеми зробили українські вчені В. В. Голіна (V. V. Holina) [6; 7], І. М. Даньшин (Y. N. Danshyn) [8], О. М. Джужа (O. M. Dzhuzha) [9], В. М. Дрьомін (V. N. Dremyn) [10], А. П. Закалюк (A. P. Zakaliuk) [11], О. М. Литвинов (O. M. Lytvynov) [12], В. О. Туляков (V. O. Tuliakov) [13] та ін.

Гносеологія поняття запобіжної діяльності досить широка, охоплює її закономірності та принципи, форми та методи, типологію одержання знань про дане явище в його різноманітті. Гносеологію можна розглядати і як історичне

поняття – досліджуваний феномен існує в межах тенденцій і закономірностей реального історичного процесу та законів історії як науки [14].

Проблеми пізнання навколишньої дійсності, одним із феноменів якої є об'єкт запобігання злочинності, його тенденції та закономірності в природній та історичній реальності, співвідношення історичних і гносеологічних фактів шляхом системного аналізу всіх складових цього процесу та побудова на цій основі нового, комплексного, концептуального бачення об'єкта запобігання злочинному впливу та вироблення заходів протидії – саме в цьому полягають завдання наукового пошуку сучасної кримінології у сфері пізнання об'єкта запобігання злочинності.

У процесі виникнення та розвитку будь-якої підсистеми протидії злочинності між її елементами встановлюється наступна залежність: властивості об'єктів кримінологічного впливу – властивості засобів і форм його здійснення – властивості суб'єктів реалізації впливу. Сутність залежності, що аналізується, полягає в тому, що якісна своєрідність певного криміногенного процесу, а також структури суспільства, де він проявляється, з необхідністю вимагає проведення специфічних заходів, які можуть бути реалізовані певними суб'єктами.

Велике значення для вказаної діяльності має правильний вибір об'єкта кримінологічного впливу. У спеціальній літературі спостерігаються певні розбіжності поглядів з цього питання [15]. Ці розбіжності існували в історичній дійсності й змінювались зі зміною суспільних реалій.

Пізнавальна наукова діяльність вчених-кримінологів наразі перебуває у стані, що можна охарактеризувати як подальший науковий пошук в царині визначення сутності, змісту та об'єму поняття «об'єкт запобігання». Отже, глибоке й всебічне пізнання природи криміногенних об'єктів, їх наукове, історичне та гносеологічне дослідження слугуватиме базою для осмислення небезпечності цього соціального феномену та пошуку відповідних ефективних методів, засобів та заходів впливу на нього. Держава має запобігати злочинності шляхом впливу саме на певні криміногенні об'єкти, що за своєю

сутністю й складатимуть об'єкт запобігання на різних рівнях запобіжної діяльності – загально-соціальному, спеціально-кримінологічному, індивідуальному, а також при здійсненні заходів віктимологічної профілактики [14].

Поглиблення соціально-політичної та фінансово-економічної кризи, військові дії на сході країни, надвисокий рівень безробіття та зростання рівня соціальної незахищеності призвели до соціальної напруженості, підвищення криміногенного потенціалу суспільства та зростання злочинності в Україні. З огляду на ці обставини питання вдосконалення існуючих та розроблення нових стратегій і заходів запобігання злочинності перебувають у центрі уваги представників усіх гілок влади та науковців.

Набуває також актуальності науковий пошук в царині вдосконалення існуючих та розроблення нових заходів запобігання злочинності на всіх рівнях, починаючи від загально-соціального та спеціально-кримінологічного рівнів і закінчуючи віктимологічною профілактикою. Одним із таких актуальних напрямків наукового пошуку в кримінології є проблема опанування на теоретичному та прикладному рівнях визначення сутності об'єкта запобігання злочинності.

Наразі можна констатувати, що для сучасної кримінології вкрай важливими є питання, пов'язані з науково-теоретичним опануванням об'єкта запобіжного впливу, його виокремлення серед інших деструктивних об'єктів соціальної дійсності, визначенням сутності об'єкта запобігання злочинності, адже ступінь пізнання даної проблеми та її реальна значущість знаходять своє відображення у практиці запобігання злочинності.

Виклад основного матеріалу. Традиційно в доктрині науки кримінології до об'єкта запобігання злочинності відносяться: недоліки й протиріччя в системі суспільних відносин, які впливають на процес морально-психологічного формування особистості та її законслухняності; негативні соціальні явища, пов'язані з певними формами соціальної патології (пияцтво, наркоманія, проституція й т. ін.); окремі особи або контингенти осіб, що

характеризуються протиправною поведінкою; негативні явища і процеси, які детермінують вчинення конкретних видів і груп злочинів; місця концентрації осіб з антисуспільною спрямованістю; конкретні криміногенні ситуації.

У науковій літературі визначають об'єкт запобігання злочинності також як окрему чи взаємопов'язану сукупність негативних явищ і процесів реальної дійсності матеріального і духовного характеру, різних за генезою, сферою буття та свідомості, формами й ступенем інтенсивності проявів своїх властивостей, існування яких призводить до відтворення на суспільному рівні злочинності як соціального явища, а на груповому та індивідуальному – до виникнення масової деструктивної поведінки людей, злочинної мотивації, наміру, прийняття рішення на вчинення злочинів та їх реалізацію [16].

Спираючись на загальнотеоретичні доктринальні погляди вчених-кримінологів, більшість сучасних науковців, при дослідженні тієї чи іншої проблематики у вузькому контексті, визначали об'єктами запобігання злочинності саме ті суспільні відносини, які вони досліджували.

Слід зазначити, що в сучасній кримінології закріпилось таке визначення об'єкта запобігання, згідно з яким під об'єктами запобіжного впливу розуміються негативні явища і процеси реальної дійсності матеріального чи духовного характеру, які призводять до виникнення причин і умов, що сприяють вчиненню злочинів. Для окремо взятого об'єкта характерні такі властивості: криміногенність (саме вона виділяє його із сукупності негативних явищ); динамічність, що зумовлює постійну мінливість його кількісно-якісних показників; потенційність – нею пояснюється те, що окремі явища можуть швидко досягти високого ступеня криміногенності; латентність – криміногенність, яка прихована від спостерігача-дослідника [5].

Проблема запобігання злочинності будь-якого характеру або спрямування пов'язана з певними соціальними групами, індивідами, особистостями та життєвими ситуаціями, до яких вони потрапляють. Запобігання в цьому сенсі є цільовим актом, зорієнтованим на ті чи інші категорії людей. Запобігання злочинності є специфічною соціальною системою. Її цілісне бачення та

сприйняття як об'єкта відповідного організаційного впорядковуючого впливу допомагає позбавитись абсолютизації внутрішніх закономірностей її функціонування та розвитку, підміни ефективності та її критеріїв проблемами структурних та функціональних пертурбацій і виводить на значно новий рівень з'ясування ступеня відповідності впливу системи на причини та умови злочинів її завданням.

Велике значення для запобіжної діяльності, як уже зазначалось, має правильний вибір об'єкта запобіжного впливу. У кримінологічній літературі спостерігається розбіжність поглядів щодо цього питання, адже різні автори одне й те саме явище називають або об'єктом, або предметом, а окремі з них розглядають об'єкт і предмет як тотожність, категорії, що мають непринципові термінологічні відмінності. На цій основі склалась ситуація, коли, наприклад, протиріччя в суспільних відносинах називають предметом, а наслідки цих протиріч – криміногенні фактори – об'єктом запобігання злочинності. Вважаємо цю ситуацію такою, що потребує чіткого визначення.

Об'єкт запобігання злочинності – це криміногенні чинники, на які спрямовано діяльність відповідних суб'єктів [17]. Інакше кажучи – це те, на що безпосередньо впливають суб'єкти з тим, аби зменшити кількість правопорушень, запобігти конкретному реально можливому злочину, попередити його або припинити його скоєння.

На наш погляд, запобігання злочинності як вид соціальної практики й соціальна цінність відображає суспільні відносини з приводу й у зв'язку із запобіганням злочинності, тому саме вони (відносини), а не їх недоліки, є її об'єктом.

Особливим об'єктом є потенційні жертви злочинних посягань. Тут йдеться про так званий віктимологічний аспект запобігання злочинності. Віктимологічне запобігання злочинності здійснюється на тих же рівнях і напрямках, що й запобігання злочинності, а саме: загальносоціальне віктимологічне запобігання; спеціально-віктимологічне запобігання, яке так само, як і його кримінологічний аналог, що викладений вище, складається з

віктимологічної профілактики, відвернення й припинення віктимності осіб; індивідуальне віктимологічне запобігання віктимної поведінки.

При цьому об'єктом віктимологічного впливу охоплюються інформаційні джерела різного походження, що свідчать про витoki масової, групової, індивідуальної віктимізації та наявність на цих рівнях небезпечної віктимності, на які й спрямовується теорія і практика віктимологічного запобігання злочинності. Особливими об'єктами віктимологічної профілактики є соціальні та психологічні чинники віктимізації та віктимності як об'єкти запобіжного віктимологічного впливу на індивідуальному рівні.

Досліджуючи об'єкти запобіжного впливу не можна обійти увагою такий специфічний феномен буття суспільства, як корупцію, адже вона становить реальну загрозу багатьом суспільним відносинам і світовому порядку взагалі [19]. У науковій літературі зазначається, що до об'єктів запобігання корупції належать: 1) корупціогенні фактори; 2) корупційні ризики в діяльності органів влади, місцевого самоврядування, юридичних осіб публічного й приватного права та їх посадових осіб; 3) неправомірне поведінка службових і посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування [20]. Корупціогенні фактори – це системні проблеми, що призводять до корупції та сприяють її поширенню. Більшість цих проблем мають інституційний, нормативно-правовий та морально-психологічний характер.

Інституційні корупціогенні фактори зумовлені протиріччями між призначенням, основними завданнями державних органів та фактичною спрямованістю їхньої діяльності. Сюди відносять також недоліки правового регулювання й державного управління.

Корупціогенні фактори правового регулювання включають окреме положення нормативно-правового акта або сукупність норм законодавства, що можуть сприяти вчиненню корупційних правопорушень чи правопорушень, пов'язаних з корупцією. Зазначені фактори містяться в нормативно-правових актах та проєктах нормативно-правових актів, зокрема в законах України, актах Президента України, Кабінету Міністрів України та центральних органів

виконавчої влади. Вони виявляються шляхом проведення антикорупційної експертизи нормативно-правових актів та їх проєктів. Корупціогенні фактори правового регулювання можуть полягати в неврегульованості чи недостатній урегульованості суспільних відносин в окремих сферах; прогалинах у законодавстві, юридичних колізіях у нормативно-правових актах, а також нечіткому визначенні функцій, прав, обов'язків і відповідальності органів державної влади та місцевого самоврядування та осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Корупціогенні фактори морально-психологічного характеру включають дефекти правосвідомості та корупційно-орієнтовану поведінку осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб. Зазначені фактори полягають у несприйнятті етичних норм, антикорупційних обмежень і заборон, зневажанні інтересами державної служби, не доброчесності посадових осіб та ін. Сукупна дія перелічених чинників формує мотиви злочинної поведінки й викликає внутрішню готовність до корупційних дій. Як корупціогенний фактор соціальне середовище формує дефекти правосвідомості, визначає корупційний характер службових і позаслужбових відносин, стимулює посадових осіб до вчинення корупційних правопорушень [20].

З огляду на викладені міркування можна дійти такого **висновку**:

1) під об'єктами запобіжного впливу щодо запобігання злочинності та корупції розуміються негативні явища та процеси реальної дійсності матеріального чи духовного характеру, які призводять до виникнення причин і умов, що сприяють вчиненню злочинів. При цьому слід мати на увазі властивості, що є спільними для таких об'єктів, а саме: криміногенність; динамічність; потенційність; латентність;

2) окремими об'єктами є об'єкти віктимологічного впливу, якими охоплюються інформаційні джерела різного походження, що свідчать про витоки масової, групової, індивідуальної віктимізації та наявність на цих рівнях небезпечної віктимності, на які і спрямовується теорія і практика

віктимологічного запобігання злочинності, при чому особливими об'єктами віктимологічної профілактики є соціальні та психологічні чинники віктимізації та віктимності як об'єкти запобіжного віктимологічного впливу на індивідуальному рівні;

3) специфічними об'єктами є об'єкти впливу при запобіганні корупції, до яких належать: корупціогенні фактори; корупційні ризики у діяльності органів влади, місцевого самоврядування, юридичних осіб публічного й приватного права та їх посадових осіб; неправомірна поведінка службових і посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування.

Отже, глибоке й всебічне пізнання природи криміногенних об'єктів, їх наукове, історичне та ґносеологічне дослідження слугуватиме базою для осмислення небезпечності цього соціального феномену та пошуку відповідних ефективних методів, засобів та заходів впливу на нього. Держава повинна здійснювати запобігання злочинності шляхом впливу саме на певні криміногенні об'єкти, що за своєю сутністю й складатимуть об'єкт запобігання злочинності та корупції на різних рівнях запобіжної діяльності – загальносоціальному, спеціально-кримінологічному, індивідуальному, а також при здійсненні заходів віктимологічної профілактики.

Список літератури

1. Лукашевич С. Ю. Евристичний потенціал синергетичної парадигми в методології кримінологічних досліджень. *Сучасні кримінологічні дослідження: методи, напрями, перспективи* : міжнар. науково-практичний круглий стіл / ДНДІ МВС України (м. Київ, 14 листоп. 2019 р.). Київ, 2019. С. 28–31.
2. Сокурєнко В. В., Литвинов О. М. Наукова парадигма стратегій протидії злочинності. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2021. № 2 (25). С. 13–23.
3. Cherniavskiy S. S., Holovkin B. M., Chornous Y. M., Vodnar V. Y. & Zhuk I. V. International cooperation in the field of fighting crime: Directions, levels and forms of realization. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*. 2019. 22 (3). P. 1–11.
4. Лукашевич С. Ю. Моделювання трендів злочинності. *Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2018. № 3. С. 103–111.
5. Кримінологія : підручник / Б. М. Головкін, В. В. Голіна, О. В. Лисодед та ін. ; за ред. Б. М. Головкіна. Харків : Право. 2020. 384 с.
6. Голіна В. В. Об'єкт запобігання злочинності як фундаментальна кримінологічна проблема. *Проблеми законності*. 2017. Вип. 138. С. 151–160. doi: 10.21564/2414-990x.138.103952.
7. Голіна В. В. Об'єкт запобіжного впливу. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2016. № 1 (6). С. 474–475.

8. Даньшин И. Н. Общетеоретические проблемы криминологии : монография. Харьков : Прапор, 2005. 224 с.
9. Джу́жа О. М. Запобігання злочинам: кримінологічно-віктимологічна парадигма : монографія. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2015. 331 с.
10. Дремин В. Н. Преступность как социальная практика: институциональная теория криминализации общества : монография. Одеса : Юрид. літ., 2009. 616 с.
11. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології : в 3 кн. Київ : Ін Юре, 2007.
12. Литвинов О. М. Соціально-правовий механізм протидії злочинності в Україні : монографія. Харків : Вид-во ХНУВС, 2008. 446 с.
13. Туляков В. О. Віктимологія (соціальні та кримінологічні проблеми). Одеса : Юрид. літ., 2000. 336 с.
14. Лукашевич С. Ю. Історичні та гносеологічні засади визначення об'єкта запобігання злочинності. *Порівняльно-аналітичне право : електрон. фах. наук. вид. юрид. ф-ту ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*. 2017. № 3. С. 195–197.
15. Литвинов О. М. Соціально-правовий механізм протидії злочинності в Україні : монографія. Харків : Вид-во ХНУВС, 2008. 446 с.
16. Голіна В. В. Об'єкт запобіжного впливу: поняття, ознаки, значення. *Актуальні проблеми кримінального права та кримінології у світлі реформування кримінальної юстиції* : зб. матеріалів Міжнар. наук.-прак. конф. (м. Харків, 22 трав. 2015 р.) / МВС України ; ХНУВС ; Кримінологічна асоціація України. Харків : ХНУВС, 2015. С. 104–105.
17. Голіна В. В. Попередження злочинності : лекція. Харків : Укр. юрид. академія, 1994. 40 с.
18. Віктимологія : навч. посіб. / В. В. Голіна, Б. М. Головкін, М. Ю. Валуйська та ін. ; за ред. В. В. Голіни і Б. М. Головкіна. Харків : Право, 2017. 308 с.
19. Holovkin, V.M., Tavolzhanskyi, O.V. & Lysodyed, O.V. (2021). Corruption as a cybersecurity threat in conditions of the new world's order. *Linguistics and Culture Review*, 5 (S3), 499–512. URL: <https://doi.org/10.37028/lingcure.v5nS3.1538> (дата звернення: 10.10.2021).
20. Запобігання корупції : підручник / Б. М. Головкін, В. Ф. Оболенцев, М. В. Романов та ін. ; за заг. ред. Б. М. Головкіна. Харків : Право, 2019. 296 с.

Лукашевич С. Ю., канд. юрид. наук, доц., доцент кафедри криминології та кримінального права, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Україна, г. Харків.

e-mail: serhilukashevych@gmail.com ; ORCID 0000-0001-8386-6237

Объекты предупреждения преступности и коррупции

Сложность и противоречие социально-экономического и политического развития нашей страны требуют теоретического осмысления и разработки научно обоснованных инструментов для повышения эффективности социального взаимодействия, некриминогенного развития общества, предотвращения и противодействия преступности. Без теоретических знаний, непосредственно служащих конкретной практике государственного строительства, невозможно выполнить стратегическую задачу – построить демократическое государство и гражданское общество в Украине. Ученые справедливо отмечают, что нынешняя уголовная ситуация характеризуется новыми видами преступности, динамизмом развития, непредсказуемостью изменений, распространением организованных форм и профессионализма и неспособностью государства противостоять коррупции, что приводит к необходимости эффективности борьбы с преступностью. Цель статьи – определить сущностные характеристики объектов предотвращения преступности и коррупции и отделить их от других объектов социальной реальности. Объектами превентивного влияния на предупреждение преступности и коррупции являются негативные явления и процессы действительности материального или духовного характера, приводящие к причинам и условиям,

способствующим совершению преступления. Отдельными объектами являются объекты виктимологического воздействия. Специфическими объектами воздействия являются объекты предупреждения коррупции. Таким образом, глубокое и всестороннее знание природы криминогенных объектов, их научное, историческое и гносеологическое исследование послужит основой для понимания опасности этого социального явления и поиска соответствующих эффективных методов, инструментов и мер воздействия на него. Государство должно предотвращать преступность путем воздействия на определенные криминогенные объекты, которые, по сути, будут объектом предотвращения преступности и коррупции на разных уровнях превентивной деятельности - общесоциальной, специальной криминологической, индивидуальной, а также реализации мер профилактики потерпевших.

Ключевые слова: криминология; предупреждение преступности; предупреждение коррупции; виктимологическая профилактика; объект предупреждения.

Lukashevych S. Yu., PhD in Law, Associate Professor, Associate Professor of Department of Criminology and Criminal Enforcement Law, Yaroslav Mudryi National Law University, Kharkiv, Ukraine.

e-mail: serhilukashevych@gmail.com ; ORCID 0000-0001-8386-6237

Crime and corruption prevention objects

Under today's conditions, humanity and all social and state formations, including Ukraine, as part of the world order, is experiencing many changes: we are in a radically new political, economic, spiritual and ideological situation compared to the end of the twentieth century; its main features are socio-economic stagnation, political, cultural, educational and moral-psychological uncertainty, activation of old and the emergence of new stressors at the level of both individual and group (and even mass) consciousness. The complexity and contradictions of socio-economic and political development of our country necessitate the theoretical understanding and development of scientifically sound tools with which to make more effective the process of social interaction, non-criminogenic development of society, crime prevention and counteraction. Without theoretical knowledge that directly serves a specific state-building practice, it is impossible to fulfill a strategic task - to build a democratic state and civil society in Ukraine. Scientists rightly point out that the current criminal situation is characterized by new types of crime, dynamism of development, unpredictability of changes, spread of organized forms and professionalism and the inability of the state to resist corruption necessitates the effectiveness of the fight against crime.

The purpose of this article is to study the objects of crime and corruption prevention, to determine their essential characteristics and to separate them from other objects of social reality. The methodological basis of the work is the dialectical method, the application of which allows to study the object and subject of research in their epistemological unity, relationship, as well as differences. The technique used in writing the article consists of several basic methods of scientific knowledge. Using the historical method, historical and general theoretical questions of the essence of the object of crime prevention and corruption are clarified. The use of methods of analysis and synthesis made it possible to separate the objects of prevention from other objects of social reality - this was also facilitated by the use of the structural-functional method. These methods also allowed to investigate the theoretical views on the nature and elements of the object of crime and corruption prevention. The logical-semantic method was used to determine the relationships and mutual influences of crime prevention and corruption objects with other objects. Scientific abstraction and generalization of scientific and theoretical information as a process of establishing general properties and signs, allowed to reach and formulate final conclusions on the subject of research.

Based on the considerations set out in the article, it can be noted that the objects of preventive influence on the prevention of crime and corruption are negative phenomena and processes of reality of material or spiritual nature, which lead to causes and conditions conducive to crime. This should keep in mind the properties that are common to such objects, namely:

criminogenicity; dynamism; potentiality; latency. Separate objects are objects of victimological influence. Information sources of various origins are covered, which testify to the origins of mass, group, individual victimization and the presence of dangerous victimhood at these levels, to which the theory and practice of victimological crime prevention are directed. , and the special objects of victimological prevention are social and psychological factors of victimization and victimhood as objects of preventive victimological influence at the individual level. Specific objects are the objects of influence in the prevention of corruption, which include: corruption-causing factors; corruption risks in the activities of public authorities, local governments, legal entities of public and private law and their officials; illegal behavior of officials and officials of public authorities and local governments. Thus, a deep and comprehensive knowledge of the nature of criminogenic objects, their scientific, historical and epistemological research will serve as a basis for understanding the danger of this social phenomenon and finding appropriate effective methods, tools and measures to influence it. The state must prevent crime by influencing certain criminogenic objects, which in essence will be the object of crime and corruption prevention at various levels of preventive activities – general social, special criminological, individual, as well as in the implementation of victim prevention measures.

Keywords: criminology; crime prevention; corruption prevention; victimology prevention; object of prevention.

References

1. Lukashevych, S.Y. (2019). Evrystychnyi potentsial synerhetychnoi paradyhmy v metodolohii kryminolohichnykh doslidzhen. *Suchasni kryminolohichni doslidzhennia: metody, napriamy, perspektyvy: mizhnar. naukovo-praktychnyi kruhlyi stil* (Kyiv, 14 lystop. 2019 r.). Kyiv, 28–31 [in Ukrainian].
2. Sokurenko, V.V., Lytvynov, O.M. (2021). Naukova paradyhma stratehii protydii zlochynnosti. *Visnyk Kryminolohichnoi asotsiatsii Ukrainy*, 2 (25), 13–23 [in Ukrainian].
3. Cherniavskiy, S.S., Holovkin, B.M., Chornous, Y.M., Bodnar, V.Y. & Zhuk, I.V. (2019). International cooperation in the field of fighting crime: Directions, levels and forms of realization. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*, 22 (3), 1–11.
4. Lukashevych, S.Y. (2018). Modeliuvannia trendiv zlochynnosti. *Visnyk Chernivetskoho fakultetu Natsionalnoho universytetu «Odeska yurydychna akademiia»*, 3, 103–111 [in Ukrainian].
5. Holovkin, B.M., Holina V.V., Lysodied O.V. et al. (2020). Kryminolohiia. B.M. Holovkin (Ed.). Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
6. Holina, V.V. (2017). Obiekt zapobihannia zlochynnosti yak fundamentalna kryminolohichna problema. *Problemy zakonnosti, issue 138*, 151–160. doi: 10.21564/2414-990x.138.103952 [in Ukrainian].
7. Holina, V.V. (2016). Obiekt zapobizhnoho vplyvu. *Visnyk Asotsiatsii kryminalnoho prava Ukrainy*, 1 (6), 474–475 [in Ukrainian].
8. Danshyn, Y.N. (2005). Obshcheteoretycheskye problemy kryminolohyy. Kharkov: Prapor [in Russian].
9. Dzhuzha, O.M. (2015). Zapobihannia zlochynam: kryminoloho-viktymolohichna paradyhma. Kyiv: KhNUVS [in Ukrainian].
10. Dremyn, V.N. (2009). Prestupnost kak sotsyalnaia praktyka: ynstytutsyonalnaia teoriya krymynalyzatsyy obshchestva. Odesa: Yuryd. lit. [in Ukrainian].
11. Zakaliuk, A.P. (2007). Kurs suchasnoi ukrainskoi kryminolohii. (Books 1–3). Kyiv: In Yure [in Ukrainian].
12. Lytvynov, O.M. (2008). Sotsialno-pravovyi mekhanizm protydii zlochynnosti v Ukraini. Kharkiv: Vyd-vo KhNUVS [in Ukrainian].
13. Tuliakov, V.O. (2000). Viktymolohiia (sotsialni ta kryminolohichni problemy). Odesa: Yuryd. lit. [in Ukrainian].
14. Lukashevych, S.Y. (2017). Istorychni ta hnoseolohichni zasady vyznachennia obiekta zapobihannia zlochynnosti. *Porivnialno-analitychne pravo – elektronne fakhove nauk. vyd. yuryd.*

fakultetu DVNZ «Uzhhorodskiy natsionalnyi universytet», 3, 195–197 [in Ukrainian].

15. Lytvynov, O.M. (2008). Sotsialno-pravovyi mekhanizm protydii zlochynnosti v Ukraini. Kharkiv: Vyd-vo KhNUVS [in Ukrainian].

16. Holina, V.V. (2015). Obiekt zapobizhnoho vplyvu: poniattia, oznaky, znachennia. *Aktualni problemy kryminalnogo prava ta kryminolohii u svitli reformuvannia kryminalnoi yustytzii: zbirnyk materialiv Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (Kharkiv, 22 trav. 2015 r.)*. Kharkiv: KhNUVS, 104–105 [in Ukrainian].

17. Holina, V.V. (1994). Poperedzhennia zlochynnosti. Kharkiv: Ukr. yuryd. akademiia [in Ukrainian].

18. Holina, V.V., Holovkin, B.M., Valuiska, M.Yu. et al. (2017). Viktymolohiia. V.V. Holina & B.M. Holovkin (Eds.). Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].

19. Holovkin, B.M., Tavolzhanskyi, O.V. & Lysodyed, O.V. (2021). Corruption as a cybersecurity threat in conditions of the new world's order. *Linguistics and Culture Review*, 5 (S3), 499–512. URL: <https://doi.org/10.37028/lingcure.v5nS3.1538>.

20. Holovkin, B.M., Obolentsev, V.F., Romanov, M.V. et al. (2019). Zapobihannia koruptsii. B.M. Holovkin (Ed.). Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].

Надійшла до редколегії 22.11.2021 р.

